

Врз основа на член 52 од Законот за високото образование („Службен весник на Р. Македонија“ бр. 35/08, 103/08 и 26/09) Универзитетскиот сенат на 22. седница, одржана на 9.7.2009 година, го утврди следниов

П Р А В И Л Н И К
ЗА ЕДИНСТВЕНИОТ КРЕДИТ СИСТЕМ И ПРЕМИНОТ ОД ЕДНА НА
ДРУГА СТУДИСКА ПРОГРАМА, ОДНОСНО ОД ЕДНА НА ДРУГА ЕДИНИЦА НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ, КАКО И ПРЕМИНОТ ОД ЕДЕН НА ДРУГ УНИВЕРЗИТЕТ ВО
ЗЕМЈАВА И ВО СТРАНСТВО

ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој Правилник се утврдуваат единствените основи на Европскиот кредит- трансфер системи преминот од една на друга студиска програма, преминот од една на друга високообразовна единица во состав на Универзитетот, како и преминот од еден на друг универзитет во земјава и во странство.

Член 2

Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип (во понатамошниот текст: Универзитет) реализира меѓууниверзитетска соработка и ја промовира мобилноста на студентите и интернационализацијата на својот систем на високо образование, по пат на размена на студенти.

Размената на студентите може да се остварува низ програмите на меѓународната размена на студентите или врз основа на договор помеѓу Универзитетот и другите високообразовни установи и универзитети во земјава и во странство.

Поимник

Член 3

Одделни изрази употребени во овој Правилник го имаат следново значење:

Европскиот систем на пренесување на кредитите (European Credit Transfer System, ECTS) е осмислен како единствен систем кој овозможува полесна препознатливост и споредување на различни образовни програми на универзитетите и другите високообразовни институции во земјите на Европа. Целокупниот систем е базиран на поени (бодови) - кредити, кои ја искажуваат оптовареноста на студентот во совладувањето на определена програма од студиите. Значи, во скратена форма може да се каже „фактор на тежина“ на некој предмет или студиум, но во насока на рационализација на просторот на студиите во Европа е јасно кажано дека за една академска година е потребно да се соберат (акумулираат) 60 ЕКТС, 30 за семестар и 20 за триместар. Со примената на ЕКТС системот во универзитетската пракса се придонесува кон мобилност на студентите во европскиот простор на високото образование, со можност за пренесување и акумулација на кредитите (бодовите), остварени на различни институции, со што се овозможуваат претпоставки за квалитетна меѓууниверзитетска соработка на студентите и наставниците. ЕКТС системот не е само тоа, тој е и најдобар индикатор на профилот на студиите кој студентот го завршил, а кој е од огромна важност за работодавачите.

Бодови или кредитни поени (Credits) се клучни елементи на ЕКТС-системот. Бодови/ кредити се доделуваат на определени курсеви/модули/предмети, како и на останатите форми на совладување на предвидената програма на студирање (проекти, семинари, студии, експериментална работа, испити, теренска работа и др.). ЕКТС претставуваат квантитативна мерка на вкупниот вложен труд на студентот во совладувањето на предвидениот обем на наставни активности и истите му се доделуваат на студентот по успешното завршување на одредената програма.

Оптовареност на студентот (Student workload) – во совладувањето на определена програма/предмет претставува релативна мерка на вкупната работа на студентот, која подразбира време кое е поминато во сите форми на настава, како и време кое е поминато во подготовка за настава, учење, работа на проекти, семинарски и други работи, практична работа, студиски престои во фабрики, болници, културни институции и др. Оптовареноста по одделен предмет се изразува со број на бодови во однос на вкупниот број на бодови (оптовареност) во текот на една академска година (60 бодови).

Формулар за пријавување на студентот за студирање на друга високообразовна институција (Student Application Form) е документ на ЕКТС кој ги опфаќа основните податоци за студентот и матичната институција. Формуларот се пополнува во консултација со ЕКТС координаторот на матичната институција и заедно со него се приложува и нацрт-договорот за студирање и уверението за положените испити.

Договор за студирање на нематична високообразовна институција (Learning Agreement) е документ кој ја дефинира програмата на студирање за секој студент, а го потпишуваат студентот, матичната институција и институцијата-домаќин. Со овој договор се обезбедува признавање на реализираната програма на институцијата-домаќин од страна на матичната институција. Во основа се изготвува нацрт/прелиминарен договор кој може да се менува во согласност со страните потписнички.

Уверение за положени испити (Transcript of Records) е документ кој на институцијата-домаќин ѝ обезбедува детални податоци за претходно реализираната програма на матичната институција (претставено по пат на ЕКТС бодови за секој предмет) и постигнатите резултати на студентот. Успехот на студентот се искажува врз основа на важечкиот систем на оценување на матичната институција и врз основа на општата скала на оценување на ЕКТС.

Пакет на информации/информатор за студиите (Information Package) претставува водич низ програмата и правилата на студирање на определена високообразовна институција, која дава комплетни информации за образовните профили, предметите/курсеите (задолжителните и изборните) и системот на студирање. Тој задолжително треба да ги содржи предметните програми, предвиденото оптоварување за нивно совладување (ЕКТС бодови) и поединости за системот на полагање на испитите и начинот на оценување. Истовремено овој водич на заинтересираните студенти и академскиот персонал треба да им обезбеди основни информации за самата институција, условите на живот (сместување, осигурување, здравствена заштита) и други активности на Универзитетот, факултетите и нивните оддели.

Додадок кон диплома (Diploma Supplement) е документ кој се приложува кон дипломата или кон друг документ за завршен одреден степен на студии, со цел да се обезбеди детален увид во нивото, природата, содржината на студиите, системот и правилата на студирањето на одредена високообразовна институција. Овој документ го приготвува националната високообразовна институција, која ја издава и дипломата и тој е во согласност со општиот модел на овој документ кој е прифатен на европско ниво.

Признавање на диплома/квалификација (Recognition of Diplomas/Qualification) е постапка за признавање на одредена квалификација здобиена во друг образовен систем, заедно со проценка и утврдување на еквивалентноста на дипломата (академско звање или квалификација) во однос на домашниот систем и важечката домашна номенклатура.

КРЕДИТ-ТРАНСФЕР СИСТЕМ
Поим за кредитот во ЕКТС

Член 4

ЕКТС кредитите се нумеричка вредност (помеѓу 1 и 60) која се доделува на предметите од наставната програма за да се опише коефициентот на оптоварување на студентите при совладувањето на предвиденото градиво со предметната програма. Тие ја отсликуваат количината на работа, која секој предмет ја бара во однос на вкупната количина на работа што е потребна за да се заврши цела студиска година во одредена институција, односно предавања, практична работа (вежби), семинари, консултации, работа на терен, самостојно учење - во библиотека или дома и испити или други активности на проценување на постигнатиот испит. ЕКТС кредитите ја претставуваат целокупната работа на студентите, а не само времето поминато на предавања.

Цели на Кредит-трансфер системот

Член 5

Основните цели кои се постигнуваат со имплементацијата на Кредит-трансфер системот се:

- зголемена мобилност на студентот на институционално, на национално и на меѓународно ниво;
- прецизен увид во обемот на работата и изразување на оптовареноста на студентот во процесот на студирањето;
- развивање и функционирање на механизми за перманентно следење на напредокот на студентот според резултатите од учењето;
- објективност во оценувањето и признавање на резултатите од студирањето;
- остварување компатибилност на студиските програми на институционално, на национално и на меѓународно ниво;
- воспоставување меѓународна мобилност на студентот и остварување компатибилност на студиските програми на интернационално ниво, според принципите на Европскиот систем за пренос на бодови – ECTS (European Credit Transfer System);
- непречено пренесување на постигањата на студентот од една во друга институција;
- зголемена индивидуализација на текот на студирањето и
- создавање основи за остварување на концептот за доживотно учење.

Примена на Кредит-трансфер системот

Член 6

Кредит-трансфер системот се применува во остварувањето на студиските и предметните програми за:

- прв циклус на универзитетски студии,
- втор циклус на универзитетски студии,
- трет циклус на универзитетски студии-докторски студии.

**ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ОБЕМОТ НА СТУДИИ И
ОПТОВАРЕНОСТА НА СТУДЕНТОТ****Определување на обемот на студиите****Член 7**

Еден семестар (предавања+испитни рокови+празници) трае 19 недели, односно 12 недели предавања.

Вкупниот број на работни часови на студентот во еден семестар изнесува $19 \times 40 = 760$ часа.

Бројот на кредити што припаѓа на еден предмет во траење од еден семестар (X) е директно сразмерен на бројот на часови (Y) кои студентот ги поминува во настава на тој предмет, подготвувајќи се за настава и практични вежби, учење, семинарски работи и слично, односно

$$X : 30 \text{ кредити} = Y : 760 \text{ часа}$$

Начин на доделување на кредити**Член 8**

При определувањето на бројот на кредитите за одреден предмет, треба да се има предвид следново:

1. една академска година носи 60 кредити, еден семестар 30 кредити;
2. студентот за време на студирањето работи (учествува во наставата и консултациите, се подготвува за настава, учи, изготвува семинарски работи, проекти и сл.), како и секој друг вработен, не повеќе од 8 часа дневно, 5 дена во неделата, односно вкупно 40 часа неделно.

Член 9

Сите задолжителни, матични предмети за одредена студиска програма носат по 6 или 8 ЕКТС кредити, односно од 150 до 180 или од 200 до 240 часа работно оптоварување на студентот по предметот.

Сите изборни предмети за одредена студиска програма носат по 4 ЕКТС кредити, односно од 100 до 120 часа работно оптоварување на студентот по предметот.

Сите нематични предмети (оние кои се обезбедуваат од други факултети) носат по 4 ЕКТС кредити, односно од 100 до 120 часа работно оптоварување на студентот по предметот.

Универзитетот може да воведи и таканаречени вонкурикуларни, изборни или задолжителни предмети (како физичко-спортски активности, втор јазик и слично), кои ќе се вреднуваат по 2 ЕКТС кредити, со вкупно оптоварување од 50 до 60 часа во еден семестар.

Односот помеѓу задолжителните и изборните предмети (во структурата/насоката) изнесува:

- кредити од задолжителните предмети – најмногу до 75 % од вкупниот фонд;
- кредити од изборни предмети – најмалку до 25 % од вкупниот фонд.

Изработката на завршниот труд се вреднува со најмногу 10 ЕКТС кредити, односно оптоварување од 250 до 300 часа.

Член 10

ЕКТС кредитите му се доделуваат само на оној студент кој ќе ги исполни условите за полагање и успешно ќе ја заврши предметната програма.

Условите што треба да ги исполни студентот за успешно завршување на предметната програма ги утврдува единицата на Универзитетот.

Оптовареност на студентите

Член 11

Ангажираноста на студентот во текот на семестарот изнесува 19 недели.

Во зимскиот семестар студентот е ангажиран од 15 септември до 7 февруари (19 недели).

Во летниот семестар студентот е ангажиран од 15 февруари до 7 јули (19 недели).

Предавањата и другите активности се изведуваат во рамките на семестрите - во траење од 12 недели. За подготовка за оценување и оценување се предвидени 7 недели.

Наставните и воннаставните активности во еден семестар го имаат следниов распоред:

- 6 недели предавања и учење
- 1 недела за реализација на првиот колоквиум
- 6 недели предавања и учење
- 1 недела за реализација на вториот колоквиум
- 1 подготвителна недела пред завршното оценување
- 4 недели за завршно оценување и испити по зимскиот и летниот семестар (јануарската и јунската сесија со по два испитни рока) и две недели во септемврскиот испитен рок.

Наставникот по одреден предмет мора да овозможи растојание помеѓу два испитни рока за дадениот предмет од најмалку 14 дена.

Член 12

Во зимскиот семестар првиот колоквиум се реализира во првата недела во ноември. Вториот колоквиум се реализира во втората недела од јануари.

Завршното оценување за редовните студенти и испитната сесија за вонредните студенти во зимскиот семестар се реализира во два термина и тоа: во првиот термин во третата и четвртата недела од јануари и во вториот термин во првата и втората недела од февруари.

Во летниот семестар првиот колоквиум се реализира во првата недела во април. Вториот колоквиум се реализира во првата недела од јуни.

Завршното оценување за редовните студенти и испитната сесија за вонредните студенти во летниот семестар се реализира во два термина и тоа: во првиот термин во третата и четвртата недела од јуни и во вториот термин во првата и втората недела од јули.

Септемвриската испитна сесија се реализира од 1 до 15 септември.

За континуираното оценување, исто како и за завршното оценување, остварените резултати на студентите се објавуваат на огласната табла и на веб-страницата на единицата на Универзитетот, најдоцна во рок од 5 (пет) работни дена од одржувањето на колоквиумот односно испитот. Објавените резултати содржат целосен опис на начинот на формирање на конечната оценка. Тој опис се евидентира и во пријавата за испит.

ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНА И НАЦИОНАЛНА КОМПАТИБИЛНОСТ НА СТУДИСКИТЕ ПРОГРАМИ

Член 13

Високообразовните единици при изготвувањето на студиските и предметните програми треба да овозможат нивна институционална и национална компатибилност и создавање услови за премин на студентот од една на друга студиска програма во рамките на високообразовната единица, како и услови за премин од една на друга високообразовна единица во состав на Универзитетот; потоа услови за премин од една на друга високообразовна единица надвор од Универзитетот, во случаите кога постојат високообразовни единици кои образуваат ист или сличен профил на академски и стручни кадри, како и за премин на студентот на високообразовна единица во странство.

Компатибилноста од претходниот став на овој член не претставува идентичност, туку усогласеност на студиските и предметните програми помеѓу две институции кои образуваат исти или слични профили.

НАПРЕДУВАЊЕ НА СТУДИИТЕ НА СТУДЕНТОТ**Член 14**

Студентот напредува во текот на студирањето преку висината на остварените кредити.

Студентот може да запише број на предмети кои носат минимум 21 кредит, но не повеќе од 32 кредити во семестар.

За надарените студенти (редовни студенти со просек над 8,5) се овозможува и запишување на повеќе кредити во еден семестар, но не повеќе од 40 кредити во семестар.

Член 15

Евиденцијата на предмети кои се запишуваат, податоците дали се тоа повторно запишани предмети или нови предмети, како и висината на школарината се врши преку пополнување пријави од страна на студентите при запишување на предметите.

Точноста на податоците во пријавата со свој потпис ја потврдува координаторот на ЕКТС на единицата на Универзитетот.

МОБИЛНОСТ НА СТУДЕНТОТ ВО РАМКИТЕ НА УНИВЕРЗИТЕТОТ**Премин во рамките на иста високообразовна единица****Член 16**

Студентот може да премине од една на друга студиска програма во рамките на иста високообразовна единица со писмена изјава за согласност за новата програма.

Критериумите за премин ги определува високообразовната единица во зависност од компатибилноста на студиските програми.

Премин од една на друга единица на Универзитетот**Член 17**

Студентите можат да преминат од една на друга студиска програма од една на друга единица на Универзитетот.

Студент на една единица на Универзитетот (во понатамошниот текст: студент) може да реализира дел од студиската програма од исто ниво и вид на студии на друга единица на Универзитетот, под услови и на начин кој е пропишан со студиската програма и правилникот на единицата.

Единиците од став 1 на овој член склучуваат договор со кој поблиску се уредуваат правата и меѓусебните обврски.

Делот од студиската програма кој студентот од став 1 на овој член ја остварува на друга единица на Универзитетот, може да опфати еден или повеќе предмети.

По завршувањето на делот од програмата на друга единица на Универзитетот, студентот ги продолжува студиите на својата матична единица и ги пренесува ЕКТС-бодовите/кредитите за успешно положените испити.

Преносот на освоените ЕКТС-кредити/бодови се регулира со Уверение за положени испити (Transcript of Records).

Признавање и ослободување од испити при премин на студентот од една на друга единица.

Член 18

При преминот од една на друга единица, студентот се ослободува од полагањето, односно од следењето настава по одделни предмети/испити, доколку високообразовните установи помеѓу кои се врши преминот имаат склучено договор за меѓусебна соработка, или со дозвола од високообразовната установа на која се преминува, врз основа на претходен увид во содржините и бројот на кредитите за соодветните предмети/испити што студентот ги добил во високообразовната установа од која доаѓа.

Член 19

Студентот има право во текот на студирањето да запише нови наставни предмети на високообразовната единица, кои не се задолжителни за стекнување на определен степен на стручна подготовка, како и да запише нови наставни предмети на друга високообразовна единица со тоа што ќе се почитува одредбата за минимумот и максимумот на бројот на кредити кои можат да се запишат.

Запишување предмети на други студиски програми на Универзитетот

Член 20

Студентите можат во согласност со студиската програма да запишуваат поединечни предмети на други студиски програми на Универзитетот, кои не се изведуваат на матичниот факултет. Уписот на предметите го одобруваат одговорните за студиската програма(и) со согласност на ЕКТС координаторот на единицата каде се запишуваат предметите и носителот на предметот.

Секоја единица на Универзитетот пред уписот во новата академска година објавува попис на предмети како влезни компетенции кои можат да ги запишат студенти кои студираат на други студиски програми.

Бројот на студенти кои можат да запишат одреден предмет е ограничен со капацитетот на единицата, за што одлучува деканот по предлог на носителот на предметот.

Предметот кој студентот го слуша на друга единица на Универзитетот, му се запишува во студентската исправа.

Носителот на предметот ги потврдува исполнетите обврски со запишување на освоените кредити и оценката. ЕКТС бодовите освоени на друга студиска програма имаат ист третман како и оние на матичната единица.

МОБИЛНОСТ ПОМЕЃУ УНИВЕРЗИТЕТИТЕ И ДРУГИТЕ ВИСОКООБРАЗОВНИ УСТАНОВИ ВО ЗЕМЈАВА И ВО СТРАНСТВО

Премин од еден на друг универзитет

Член 21

Студентот може да премине од еден на друг универзитет.

Критериумите за премин ги определуваат универзитетите во зависност од компатибилноста на нивните студиски програми.

За да се оствари преминувањето на студентите, универзитетите склучуваат меѓусебен договор за соработка, со кој се утврдуваат условите и согласноста за премин на студентот од еден на друг универзитет.

Студентот на Универзитетот, односно единицата, може да реализира дел од студиската програма на друга високообразовна установа во земјава или во странство (во понатамошниот текст: студент на матична установа/домашен студент) во траење од еден семестар, а најдолго два семестра, односно една учебна година.

Студент од друга високообразовна установа од земјава или од странство може да реализира дел од студиската програма на Универзитетот, односно единицата (во понатамошниот текст: студент-гостин) во траење од еден семестар, а најдолго два семестра, односно една учебна година, а врз база на договор склучен помеѓу универзитетите за заемно признавање на предвидените/освоените ЕКТС кредити.

Студентот-гостин е со статус на редовен или вонреден студент.

Неговите права, трошоците на студирањето и други прашања врзани за неговиот статус се уредуваат со договор.

Член 22

Домашниот студент, односно студентот-гостин од член 21 од овој Правилник, по завршувањето на делот од студиската програма на друга високообразовна установа, ги продолжува студиите на својата матична установа и ги пренесува стекнатите ЕКТС-кредити/бодови, кои му се признаваат во согласност со договорот склучен помеѓу Универзитетите, односно единиците и другите високообразовни установи за меѓусебното признавање на ЕКТС-кредитите/бодовите.

Основен критериум за признавање на ЕКТС-кредитите претставува резултатот и процесот на учење кој е дефиниран со студиската програма.

Одлуката за признавање на ЕКТС-кредитите кои домашниот студент ги стекнал на друга високообразовна установа ја донесува ректорот на Универзитетот, односно деканот на единицата во согласност со договорот од став 1 на овој член.

Член 23

Со договорот од член 22 од овој Правилник се регулираат меѓусебните права и обврски на високообразовните установи во насока на обезбедување на услови за студирање на студентите-гости во земјата-домаќин, како што се трошоците за сместување, исхрана, превоз, здравствена заштита и останати трошоци кои студентот-гостин ги има за време на престојот во земјата-домаќин.

Договорот го потпишуваат ректорот на Универзитетот и овластеното лице на другата високообразовна установа.

КООРДИНАТОРИ НА КРЕДИТ-ТРАНСФЕР СИСТЕМОТ и евиденција за реализација на програмата

Член 24

Поради давање на стручна, административна и академска поддршка на студентите на размена (домашни и гостувачки студенти), Универзитетот, односно единицата именува координатор за ЕКТС.

Работните задачи на ЕКТС координаторот на ниво на Универзитетот и ЕКТС координаторот на ниво на единица на Универзитетот се уредуваат подетално со Одлуката за именување и со Правилникот за организација на работата и систематизација на работните места на Универзитетот.

Член 25

Студентот има право да бара мислење и дополнителни информации од координаторите за сите прашања во врска со правилата за студирање според ЕКТС.

Доколку настане проблем или дилема во толкувањето или примената на правилата на ЕКТС, координаторот на ЕКТС на единицата на Универзитетот во консултација со секретарот и продеканот за настава на единицата на Универзитетот, предлагаат решение за настанатите проблеми, односно по потреба се консултираат со координаторот на ЕКТС на Универзитетот.

Конечно решение во врска со истото донесува продеканот за настава.

Член 26

Носителот на предметната програма е должен пред почетокот на семестарот до координаторот на ЕКТС на ниво на единицата да достави план за реализација на предметната програма.

Носителот на предметната програма е должен да води евиденција за реализацијата на програмата, а посебно за активностите и резултатите на студентите.

По завршувањето на реализацијата на предметната програма на крајот од академската година, односно заклучно со септемврискиот испитен рок, носителот на предметната програма доставува конечен извештај до координаторите на ЕКТС на единицата на Универзитетот и продеканот за настава.

Координаторот на ЕКТС на ниво на единица на Универзитетот во почетокот на новата академска година доставува збирен извештај за реализацијата на предметните и студиските програми од претходната академска година до координаторот на ЕКТС на ниво на Универзитет.

ПАКЕТ НА ИНФОРМАЦИИ/ВОДАЧ ЗА СТУДИРАЊЕ И СОРАБОТКА

Цел на пакетот на информации

Член 27

Во насока на давање на информации на заинтересираните студенти за можностите и условите на студирање на Универзитетот, односно единицата, Универзитетот на својата интернет страница објавува Пакет на информации/информатор (Information Package).

Пакетот на информации/информатор се објавува и на англиски јазик.

Начин на информирање

Член 28

Универзитетот и високообразовните единици се должни заради обезбедување достапност во јавноста, транспарентност и ефикасност во информирањето на постојните и идните корисници на образовни услуги, палети и информации да ги изработат и да ги дистрибуираат во пишана форма преку: публикации, прирачници, водачи и сл. и во електронска форма преку: ЦД записи, интернет, веб-страници и сл.

Заради остварување на целосна информираност, Универзитетот обезбедува соодветна хардверска и софтверска поддршка.

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 29

Основните документи кои ја овозможуваат мобилноста на студентите, според Правилникот и пренесувањето и признавањето на ЕКТС-кредитите/бодовите стекнати на друга високообразовна установа, се:

1. Формулар за пријавување на студентот - Student Application Form (Образец 1);
2. Договор за студирање на нематична високообразовна установа, Learning Agreement (Образец 2);
3. Уверение за положени испити, Transcript of Records (Образец 3).
4. Додаток на дипломата, Diploma supplement (образец 4).

Документите од став 1 на овој Правилник се изготвуваат и на англиски јазик и се составен дел на овој Правилник.

Член 30

Содржината на пакетот на информации е составен дел на овој Правилник.

Упатството за начинот на пресметување на ЕКТС кредитите е составен дел на овој Правилник.

Член 31

Овој Правилник влегува во сила од денот на објавувањето во „Универзитетски гласник“.

**Претседател на Универзитетски сенат
Ректор,
проф. д-р Саша Митрев, с.р.**

ОБРАЗЕЦ

ЕКТС-ЕВРОПСКИ КРЕДИТ-ТРАНСФЕР И АКУМУЛАЦИСКИ СИСТЕМ
ДОГОВОР ЗА СТУДИРАЊЕ

АКАДЕМСКА ГОДИНА 20...../20..... ПЕРИОД НА СТУДИРАЊЕ: ОД.....ДО.....

Име на студентот:

Област на изучување:

академска година:

Институција испраќач:

држава:

ПОДАТОЦИ ЗА ПРЕДЛОЖЕНАТА ПРОГРАМА ЗА СТУДИРАЊЕ ВО СТРАНСТВО/ДОГОВОР ЗА СТУДИРАЊЕ

Институција примач:

Држава:

Единичен код на предметот (доколку има) и број на страница од информативниот пакет	Единичен назив на предметот (како што е наведено во информативниот пакет)	Број на ЕКТС кредити

Потпис на студентот:.....

Датум:.....

Институција-испраќач

Потврдуваме дека предложената програма за студирање/договор за студирање е одобрен.

Име и функција на координаторот на катедрата:

Име и функција на координаторот:

Потпис на координаторот на катедрата:

Потпис на координаторот на институцијата:

Датум:

Датум:

Институција-примач

Потврдуваме дека предложената програма за студирање/договор за студирање е одобрен.

Име и функција на координаторот на катедрата:

Име и функција на координаторот:

Потпис на координаторот на катедрата:

Потпис на координаторот на институцијата:

Датум:

Датум:

ОБРАЗЕЦ

ПРОМЕНИ ВО ОРИГИНАЛНИОТ ПРЕДЛОГ ЗА СТУДИСКАТА
ПРОГРАМА/ДОГОВОР ЗА СТУДИРАЊЕ

(да се пополни САМО доколку е соодветно)

Име на студентот:	
Институција-испраќач:	Држава:

Единичен код на предметот (доколку има) и број на страница од информативниот пакет	Единичен назив на предметот (како што е наведено во информативниот пакет)	Избришан код на предметот	Додаден код на предметот	Број на ЕКТС кредити
		☐	☐	
		☐	☐	
		☐	☐	
		☐	☐	
		☐	☐	
		☐	☐	
		☐	☐	
		☐	☐	
		☐	☐	

Доколку е потребно, продолжете на друг лист

Потпис на студентот:.....	Датум:.....
---------------------------	-------------

Институција-испраќач	
Потврдуваме дека предложената програма за студирање/договор за студирање е одобрен.	
Име и функција на координаторот на катедрата:	Име и функција на координаторот:
Потпис на координаторот на катедрата:	Потпис на координаторот на институцијата:
Датум:	Датум:

Институција-примач	
Потврдуваме дека предложената програма за студирање/договор за студирање е одобрен.	
Име и функција на координаторот на катедрата:	Име и функција на координаторот:
Потпис на координаторот на катедрата:	Потпис на координаторот на институцијата:
Датум:	Датум:

ОБРАЗЕЦ

СТУДЕНСКИ ФОРМУЛАР ЗА ПРИЈАВУВАЊЕ

(Фотографија)

АКАДЕМСКА ГОДИНА 20.. /20..
ОБЛАСТ НА ИЗУЧУВАЊЕ:

Овој формулар треба да биде пополнет со ЦРНО мастило и со големи букви за да може лесно да се фотокопира, испраќа по факс или електронска пошта

ИНСТИТУЦИЈА-ИСПРАКАЧ
Назив и целосна адреса:
Координатор на катедра - име, телефон, факс, е-пошта:
Координатор на институцијата - име, телефон, факс и е-пошта:

ЛИЧНИ ПОДАТОЦИ ЗА СТУДЕНТОТ
(да се пополни од студентот кој аплицира)

Презиме:	Име (имиња):
Датум на раѓање:	
Пол:Националност:.....	
Место на раѓање:	
Сегашна адреса:	Постојана адреса (ако е различна):
Сегашната адреса важи до:	
Тел.:	Тел.:
Факс:	Факс:
Е-пошта:	Е-пошта:

ЛИСТА НА ИНСТИТУЦИИ КОИ ЌЕ ГО ДОБИЈАТ ОВОЈ ФОРМУЛАР ЗА ПРИЈАВУВАЊЕ (според изборот):

Институција	Држава	Период на студиите од до		Времетра- ење на престојот (месеци)	Број на очекувани ЕКТС кредити
1.
2.
3.

Име на студентот:

Институција која го испраќа: Држава:

Кратко наведете ги причините заради кои сакате да студирате во странство:

ПОЗНАВАЊЕ НА ЈАЗИК

Мајчин јазик: Јазик на кој се учи во матичната институција (ако е различен):

Други јазици	Имам доволно познавања за да ги следам предавањата		Ми треба дополнителна подготовка	
	да	не	да	не
.....	☐	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐	☐

РАБОТНО ИСКУСТВО ВО СКЛОП НА ТЕКОВНИТЕ СТУДИИ (доколку има)

Вид на работно искуство	Фирма/организација	Датуми	Држава
.....
.....

ПРЕТХОДНИ И ТЕКОВНИ СТУДИИ

Диплома/степен за кој студирате во моментот:

Број на години на студирање пред заминување во странство:

Дали некогаш сте учеле во странство? да ☐ не ☐

Доколку да: кога? во која институција?

Уверението за положени испити се состои од целосни детали за претходното и тековното универзитетско образование. Деталите кои не се познати во моментот на пријавување ќе бидат приложени подоцна.

Дали сакате да аплицирате за грант за мобилност како помош за дополнителните трошоци за време на Вашиот научен престој во странство? Да ☐ Не ☐

ИНСТИТУЦИЈА-ПРИМАЧ

Со ова го потврдуваме примањето на пријавата, предложениот договор за студирање и уверението за положени испити на кандидатот.

Погоре споменатиот студент ☐ е привремено примен во нашата институција ☐ не е примен во нашата институција

Потпис на координаторот на катедрата Потпис на координаторот на институцијата

датум: датум:

(2) Времетраење на предметот:

Y = 1 цела академска година

1S = 1 семестар

2S = 2 семестра

1T = 1 семестар/трисеместрален

2T = 2 семестра/трисеместрален

(3) Оценување:

а) Опис на институционалната шема на оценување

б) Оценување по катедра или програма (Ве молиме посочете)

(За овој дел користете го водичот за ЕКТС корисници, Анекс3)

(4) **ЕКТС кредити:**

1 цела академска година = 60 кредити

1 семестар = 30 кредити

1 семестар/трисеместрален = 20 кредити

ОБРАЗЕЦ

ДОДАТОК НА ДИПЛОМАТА

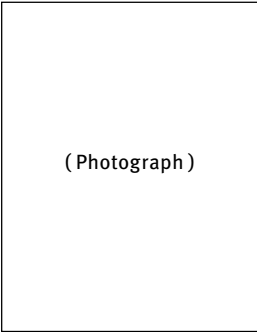
1.	Податоци за носителот на дипломата	
1.1	Име	
1.2	Презиме	
1.3	Датум на раѓање, место и држава на раѓање	
1.4	Матичен број	
2.	Податоци за стекнатата квалификација	
2.1	Датум на издавање	
2.2	Назив на квалификацијата	
2.3	Име на студиската програма, односно главно студиско подрачје, поле и област на студиите	
2.4	Име и статус на високообразовната / научната установа која ја издава дипломата	
2.5	Име и статус на високообразовната/ научната установа (доколку е различна) која ја администрира дипломата	
2.6	Јазик на наставата	
3.	Податоци за степен (циклус) на квалификацијата	
3.1	Вид на квалификацијата(академски/стручни) студии	
3.2	Степен(циклус) на квалификацијата	
3.3	Траење на студиската програма:години и ЕКТС кредити	
3.4	Услови за запишување на студиската програма	
4.	Податоци за содржините и постигнатите резултати	
4.1	Начин на студирање (редовни, вонредни)	
4.2	Барања и резултати на студиската програма	
4.3	Податоци за студиската програма (насока/модул, оценки. ЕКТС кредити)	
4.4	Систем на оценување (шема на оценки и критериуми за добивање на оценките)	
4.5	Просечна оценка во текот на студиите	
5.	Податоци за користење на квалификацијата	

5.1	Пристап до понатамошни студии	
5.2	Професионален статус (ако е применливо)	
6.	Дополнителни информации	
6.1	Дополнителни информации за студентот	
6.2	Дополнителни информации за високообразовната установа	
7.	Заверка на додатокот на дипломата	
7.1	Датум и место	
7.2	Име и потпис	
7.3	Функција на потписникот	
7.4	Печат	
8.	Податоци за системот на високото образование во Република Македонија	
8.1	Видови високообразовни установи	
8.2	Вид на студии	
8.3	Акредитација на високообразовната установа	
8.4	Структура на високообразовните универзитетски (академски) студиски програми	
8.5	Структура на високообразовните стручни студии	
8.6	Услови за запишување на студиите	
8.7	Систем на оценување	

ОБРАЗЕЦ

STUDENT APPLICATION FORM

ACADEMIC YEAR: 20..... / 20.....

FIELD OF STUDY:

This application should be completed in BLACK and BLOCK letters in order to be easily copied and/or telefaxed.

SENDING INSTITUTION: Name and full address:

.....

.....

Departmental coordinator – name, telephone and fax numbers, e-mail :

.....

Institutional coordinator – name, telephone and fax numbers, e-mail :

.....

STUDENT'S PERSONAL DATA (to be completed by the student applying)

Family name: Firstname (s):

Date of birth:

Sex: M ☐ / F ☐ Nationality: Place of birth:

e-mail address:

Current address: Permanent address (if different):

.....

Current address is valid until:

Tel. no (incl. country code nr.): Tel:

LIST OF INSTITUTIONS WHICH WILL RECEIVE THIS APPLICATION FORM (in order of preference):

Institution	Country	Period of study		Duration of stay (months)	No. of expected ECTS credits
		From	To		
1.					
2.					
3.					

Name of student:

Sending institution : Country :

Briefly state the reasons why you wish to study abroad:

.....

.....

LANGUAGE COMPETENCE Note: A proof of knowledge of the receiving institution's language of instruction should be submitted

Mother tongue: Language of instruction at home institution (if different):				
Other languages	I have sufficient knowledge to follow lectures		I need some extra preparation	
	YES	NO	YES	NO
	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐

WORK EXPERIENCE RELATED TO CURRENT STUDY (if relevant)

Work experience / position	Firm /organization	Dates	Country
.....
.....

PREVIOUS AND CURRENT STUDY

Diploma/degree for which you are currently studying:

Number of higher education study years prior to departure abroad:

Have you already been studying abroad ? Yes ☐ No ☐

If Yes, when? at which institution ?

The attached Transcript of records includes full details of previous and current higher education study.
Details not known at the time of application will be provided at a later stage.

Student's Signature.....

Date

RECEIVING INSTITUTION

We hereby acknowledge receipt of the application, the proposed learning agreement and the candidate's Transcript of records.

The above-mentioned student is

☐ provisionally accepted at our institution

☐ not accepted at our institution

Departmental coordinator's signatureInstitutional coordinator's signature

.....

Date:.....Date:.....

ОБРАЗЕЦ

LEARNING AGREEMENT

ACADEMIC YEAR: 20 / 20 STUDY PERIOD: from to

FIELD OF STUDY:

Name of student:

Student's e-mail address:

Sending Institution: Country:

DETAILS OF THE PROPOSED STUDY PROGRAMME ABROAD/LEARNING AGREEMENT

Receiving Institution: Country:

Course unit code (if any) and page no. of the information package	Course unit title (as indicated in the course catalogue)	Semester (autumn/spring)	Number of ECTS credits

Student's signature: Date

SENDING INSTITUTION

We confirm that the learning agreement is accepted.

Departmental coordinator's signature Institutional coordinator's signature

Date: Date:

RECEIVING INSTITUTION

We confirm that the learning agreement is accepted.

Departmental coordinator's signature Institutional coordinator's signature

Date: Date:

Name of student:.....

Sending Institution: Country:

CHANGES TO ORIGINAL LEARNING AGREEMENT (to be filled in ONLY if appropriate)

Course unit (as indicated in the course catalogue)	Course unit title (as indicated in the course catalogue)	Deleted Course Unit	Added Course Unit	Number of ECTS credits
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐
.....	☐	☐

If necessary, continue this list on a separate sheet

Student’s signature..... Date

SENDING INSTITUTION

We confirm that the above-listed changes to the initially accepted learning agreement are approved.

Departmental coordinator’s signature..... Institutional coordinator’s signature.....

Date:..... Date:.....

RECEIVING INSTITUTION

We confirm that the above-listed changes to the initially accepted learning agreement are approved.

Departmental coordinator’s signature..... Institutional coordinator’s signature.....

Date:..... Date:.....

ОБРАЗЕЦ

TRANSCRIPT OF RECORDS

ACADEMIC YEAR: 20 / 20

FIELD OF STUDY:

NAME OF SENDING INSTITUTION:

Faculty/ Department:

ECTS departmental coordinator:

Tel: Fax: E-mail:

NAME OF STUDENT: First Name:

Date and place of birth: Sex : M / F

Matriculation date: Matriculation number:

E-MAIL ADDRESS:

NAME OF RECEIVING INSTITUTION:

Faculty/ Department of

ECTS departmental coordinator:

Tel: Fax: E-mail:

Course Unit Code (1)*	Title of the course unit	Duration of course unit (2)*	Local grade (3)*	ECTS credits (4)*
	to be continued on a separate sheet			Total :

*(1) (2) (3) (4) see explanation on back page

Date:.....

Signature of registrar/dean administration officer:..... Stamp of institution:

NB : This document is not valid without the signature of the registrar /dean/administration officer and the official stamp of the institution

(1) Course unit code : Refer to the ECTS Course catalogue

(2) Duration of course unit :

Y = 1 academic year

1S= 1 semester

2S= 2 Semesters

1T=1 term/trimester

2T=2 terms/trimesters

(3) Grading:

a) Description of the institutional grading system:

b) Grading distribution in the department or programme (please specify) (For this section please refer to ECTS Users' Guide, Annex 3)

(4) ECTS credits :

1 academic year = 60 credits

1 semester = 30 credits

1 term/trimester = 20 credits

ОБРАЗЕЦ

DIPLOMA SUPPLEMENT

1. INFORMATION IDENTIFYING THE HOLDER OF THE QUALIFICATION	
1.1. First Name	
1.2. Family Name	
1.3. Date, Place, Country of birth	
1.4. Student identification Number or Code	
2. INFORMATION IDENTIFYING THE QUALIFICATION	
2.1. Name of Qualification	
2.2. Main Fields of Study for the Qualification	
2.3. Name of Institution Awarding Qualification	
2.4. Name of Institution Administering Studies	
2.5. Language of Instruction/Examination	
3. INFORMATION ON THE LEVEL OF THE QUALIFICATION	
3.1. Level of Qualification	
3.2. Official Length of Programme	
3.3. Access Requirements	
4. INFORMATION ON THE CONTENTS AND RESULTS GAINED	
4.1. Mode of Study	
4.2. Programme Requirements	
4.3. Programme Details	
Modules	Number of credits
1.	– credits
2.	– credits
3.	– credits
4.4. Grading Scheme, grade distribution guidance	
4.5 Overall Classification	
5. INFORMATION ON THE FUNCTION OF THE QUALIFICATION	
5.1. Access to Further Study	
5.2. Professional Status	

6. ADDITIONAL INFORMATION	
6.1. Additional Information	
6.2. Additional Information Sources	
7. CERTIFICATION OF THE SUPPLEMENT	
7.1. Date	
7.2. Signature	
7.3. Capacity of the signing person	
7.4. Official stamp or seal	
8. INFORMATION OF THE NATIONAL HIGHER EDUCATION SYSTEM	
8.1. Types of higher educational institutions	
8.2. Type of studies	
8.3. Accreditation of the higher educational institution	
8.4. Structure of the higher educational (academic) study programs	
8.5. Structure of the higher educational specialist studies	
8.6. Terms of enrollement	
8.7. Evaluation system	

ПРИЛОГ БР. 2 – ИНФОРМАТИВЕН ПАКЕТ

**СОДРЖИНА НА ИНФОРМАТИВНИОТ ПАКЕТ
ВОВЕД - ШТО Е ЕКТС**

I - ИНСТИТУЦИЈА

- А. Име и адреса (адреса, телефон, факс, електронска пошта)
- Б. Академски календар
- В. Координатор на институцијата
- Г. Генерален, општ опис на институцијата
- Д. Постапка за упис

II - ОПШТИ ПРАКТИЧНИ ИНФОРМАЦИИ

- А. Податоци за земјата-домаќин
- Б. Како да се стигне до одредиштето
- В. Трошоци на живеење
- Г. Сместување
- Д. Здравство и осигурување
 - 1. Здравствени услуги
 - 2. Студенти со посебни потреби
 - 3. Осигурување
- Ѓ. Можности што ги нуди институцијата-домаќин
 - 1. Библиотеки
 - 2. Специјалистичка опрема
- Е. Други практични информации
- Ж. Слободни активности

III – ОТСЕК

- А. Генерален опис на отсекот
 - Информации за отсекот и општи карактеристики
- Б. Организираност на степените на студиите што се нудат:
 - 1. Квалификации
 - 2. Наставен план
- В. Предмети
 - 1. Идентификација
 - 2. Опис
 - 3. Ниво
 - 4. Задолжителен или изборен предмет
 - 5. Наставен кадар
 - 6. Времетраење (прв семестар, втор семестар итн.)
 - 7. Наставни методи и методи на учење
 - 8. Оценување
 - 9. Јазик
 - 10. Доделени ЕКТС бодови

IV - РЕЧНИК НА СТРУЧНИ ТЕРМИНИ

ПОИМНИК НА ТЕРМИНИ*

(*Поимникот на термини е преземен од проектот **Тјунинг** „Tuning project“ (започнат 2000 година), кој е поддржан од страна на Европската комисија. Проектот ги вклучува најголемиот дел од земјите потписнички на Болоњската декларација. Проектот е значаен во светски рамки, бидејќи е тестиран на неколку континенти и оцените се многу поволни. Концептуалната рамка на која почива Берлинското коминике е во целост кохерентна со пристапот на „Tuning project“.)

ИЗБОРНА ПРЕДМЕТНА ЕДИНИЦА

Една предметна единица или модул кој може да биде избран како дел од студиската програма, но не е задолжителна за сите студенти. Некои системи разликуваат *избрани* (т.е. предмети од однапред дефиниран список) и *целосно слободни* изборни предметни единици.

ИСПИТ

Обично, формален писмен или устен тест со одреден број поени (на пр., на крајот или на средината на семестарот) или на крајот од програмата, модулот или предметната единица.

КВАЛИФИКАЦИИ

Сите дипломи и други сертификати кои ги издаваат надлежните власти со кои се потврдува успешното завршување на признаена студиска година.

КЛАС или ГЕНЕРАЦИЈА

Група студенти кои започнале одредена студиска програма или предмет во исто време.

КОМПЕТЕНЦИИ

Компетенциите претставуваат динамична комбинација на когитивни и метакогнитивни вештини, знаења и разбирање, интерперсонални, интелектуални и практични вештини, како и етички вредности. Негувањето на тие компетенции е цел на сите едукативни програми. Компетенциите се развиваат во текот на целата предметна единица и се оценуваат во различни фази од програмата. Некои компетенции се поврзани со предметот (специфични за одредено поле на студии), а други се генерички (заеднички за сите предмети во програмата). Вообичаено, развојот на компетенции се одвива на интегриран и цикличен начин во текот на програмата.

КОНТАКТ ЧАСОВИ

Период од 45 до 60 минути активности на настава/учење, во кој професорот е ангажиран лице в лице со ученик или со група ученици.

КОНВЕРГЕНЦИЈА

Конвергенцијата вклучува доброволно признавање и усвојување на општи политики за постигнување на заеднички цели. Конвергенцијата во архитектурата на националните образовни системи е нешто што е цел на болоњскиот процес. Проектот „TUNING“ настојува да ги идентификува точките на конвергенција, признавајќи го и споделувајќи го знаењето за разновидноста на практиките, во рамките на широки прифатени рамки.

КОНТИНУИРАН ПРОФЕСИОНАЛЕН РАЗВОЈ/ОБРАЗОВАНИЕ

Континуираниот професионален развој е начинот на кој луѓето кои работат ги одржуваат, подобруваат и прошируваат своите знаења и вештини, и развиваат лични квалитети кои им се потребни во професионалниот живот. Некои можеби сакаат да го прават тоа преку запишување на целосна нова студиска програма, додека други може да се решат да завршат одредени модули или предметни единици соодветни на нивното знаење и професионални интереси.

КОНТИНУИРАНО ОЦЕНУВАЊЕ

Систем на оценување при кој работата се оценува во текот на целата програма или предметна единица и не се потпира на завршниот испит. Добиените оценки често придонесуваат кон конечната оценка на студентот, или за предметот, или за годината или за целата студиска програма.

КРЕДИТ

„Валутата“ која се користи за да се измери оптовареноста на студентот во смисла на времето потребно да се постигне конкретен исход од учењето. Тоа им овозможува на професорите и на учениците да го оценат обемот и нивото на учење, врз основа на постигнување на исходите од учењето поврзано со оптовареноста измерена од временски аспект.

Кредити може да му се доделат на ученикот како признание на верификуваното постигнување на зацртаните исходи на одредено ниво преку учење или работа или претходно учење, како и преку работата во текот на курсот. Кредитите обично не може да се изгубат кога еднаш ќе се се добијат, иако во одредени околности институцијата може да воведо правило дека кредитите мора да се доделат во одредена временска рамка, за да бидат признаени како дел од студиската програма. Тоа е случај во предметните области каде знаењето и вештините брзо се менуваат, како на пр. информатика, медицина, итн.

КРИТЕРИУМИ ЗА ОЦЕНУВАЊЕ

Дескриптори на она што од ученикот се очекува да го стори и до кое ниво, со цел да демонстрира дека исходите (резултатите) од учење се постигнати и до кој степен. Критериумите се обично поврзани со циклусот и/или со дескрипторите на модулот кој се изучува во односната дисциплина. Тие обично им се презентираат на студентите во каталозите со предмети или слична документација, заедно со планираните исходи од учењето, наставниот план итн., на почетокот на предметната единица.

МЕНТОР

Член на академскиот персонал на Универзитетот, кој го следи напредокот на докторски кандидат, обезбедува совет и насоки и може да биде вклучен во оценување на тезата.

МЕТОДИ НА НАСТАВА И УЧЕЊЕ

На универзитетите се користи широк спектар на наставни техники. Низата наставни техники во голема мера зависи од наставната форма на образованието (лице в лице, образование преку кореспонденција или образование од далечина). Консултациите во рамки на „Tuning“ проектот го формираа следниов список (кој ни оддалеку не е исцрпен):

- предавања
- семинар (настава во мали групи)
- консултации
- истражувачки семинар
- вежби
- работилници (практична настава во училница)
- решавање проблеми на час
- лабораториски предавања
- часови на демонстрација
- стажирање
- работна пракса
- работа на терен
- учење од далечина (кое може да биде електронско или во хартиена форма)
- електронско учење (кое може да биде целосно он-лајн или во комбинација со други техники и средини)

Ваквите списоци се само индикативни и се, всушност, само список на категории на наставни активности, затоа што начинот на кој се изведува секоја од нив може значително да варира не само меѓу академскиот персонал, туку и во секојдневната практика на еден ист наставник, во зависност од фокусот на наставата и посакуваните исходи од учењето на студентите.

Како и кај наставата, на универзитетите се користи и широка палета на активности на учење. Следниов (неизбежно делумен) список на често користени активности на учење дава одредена идеја за богатството кое е можно во наставата и учењето:

- посета на предавања, семинари и вежби, лабораториски часови
- учество во решавање проблеми на час
- фаќање белешки
- вршење истражувања за релевантни материјали во библиотеки и он-лајн
- прегледување на литературата
- читање и изучување текстови или други материјали
- сумирање
- спроведување се посложени истражувања/независни проекти или групни проекти
- практикување технички математички или лабораториски вештини
- практикување професионални вештини (на пр. работа како медицинска сестра, медицина, настава)
- истражување и пишување трудови, извештаи, се потешки дисертации (во смисла на големина и сложеност на материјалот)
- работење со други студенти на заедничка изработка на извештај/дизајн/решение на проблем
- подготовка и правење усни презентации, во групи или индивидуално
- давање конструктивна критика на работата на други и користење на критиката од други на продуктивен начин
- водење и учествување во состаноци на корисен начин (на пр. на состаноци на семинарски групи)
- водење тимови и кооперативно работење како член на група, тим.

МОДУЛ

Терминот модул има различни значења во различни земји. Во некои, тој значи предметна единица; во други, модулот е група предметни единици. Заради разбирливост, проектот ја користи дефиницијата на ЕКТС: модулот е дефиниран како предметна единица во системн во кој секоја предметна единица го носи истиот број кредити или неколкукратен производ од истите.

НАЦИОНАЛНА РАМКА НА КВАЛИФИКАЦИИ

Национална рамка на квалификации е единствен опис на национално или на ниво на образовниот систем, која е сфатена на меѓународно ниво. Рамката дава опис на сите квалификации кои се доделуваат во конкретниот систем и ги поврзува едни со други на кохерентен начин. Еден многу јасен пример е примерот на Република Ирска.

НИВО

Нивоата се сметаат за низа последователни чекори кои ученикот треба да ги преземе (во рамките на еден развоен континуум), изразени преку спектар генерички исходи, во рамките на дадена програма.

НИВО НА КРЕДИТИ

Индикатор на релативна побарувачка за учење и на автономијата на ученикот во дадена предмета единица или модул. Обично се заснова на сложеноста и длабочината на учењето и понекогаш е поврзана со годината на студии (на пр. ниво 1/2/3 во текот на тригодишна програма) или видот на предметната содржина (на пр. основно/предно/напредно).

ОПТОВАРУВАЊЕ НА СТУДЕНТОТ

Времето (изразено во часови) кое се очекува дека му е потребно на просечен ученик (во одреден циклус/на одредено ниво) за да ги постигне специфицираните исходи од учењето. Тоа време ги вклучува сите активности на учење кои се бараат од студентот (на пр. предавања, семинари, практична работа, студирање во слободно време, професионални посети, испити).

ОЦЕНКА

Нумеричка или квалитативна мерка, заснована на добро дефинирани критериуми, која се користи за да се опишат резултатите од оценувањето во индивидуален модул или предметна единица или во комплетна студиска програма.

ОЦЕНУВАЊЕ

Целокупниот спектар од методи кои се користат за да се вреднува постигнувањето на студентот во една предметна единица модул. Обично, тие методи вклучуваат писмени, усни, лабораториски, практични тестови/испити, проекти, перформанси и портфолија. Вреднувањата може да се искористат за да се оспособат учениците да го вреднуваат сопствениот напредок и да ги подобрат минатите перформанси (формативно оценување) или самата институција да процени во поглед на тоа дали ученикот ги постигнал исходите по предметната единица или модул (сумарно оценување). Погледнете: Континуирано оценување/оценување врз основа на критериуми.

ОЦЕНУВАЊЕ ВРЗ ОСНОВА НА КРИТЕРИУМИ

Кај оваа форма на оценување, одредени исходи т.е. знаење, разбирање, вештини, способноати и/или срастови се специфични како критериуми за добивање „преодна“ оцена. Ваквото оценување може да се поврзе со посакуваните исходи или со „минималниот праг“ на исходи од учењето кој треба да се постигне. Кај други видови оценување, учениците се вреднуваат едни во однос на други, вообичаено во однос на нивната генерација. Вториот систем на оценување, сам по себе, не е компатибилен со наставната програма занована на компетенции.

ПЛАНИРАНИ ИСХОДИ ОД УЧЕЊЕТО

Планираните исходи од учењето се изјави дадени од страна на академскиот персонал во поглед на тоа што очекува ученикот да знае, да разбира и/или да биде во можност да демонстрира по завршувањето на еден процес на учење.

Исходите од учењето мора да бидат проследени со соодветни критериуми за оценување, кои може да се користат за да се оцени дали очекуваните исходи од учењето се постигнати. Исходите од учењето, заедно со критериумите за оценување, ги наведуваат условите за доделување кредити. Акумулацијата и трансферот на кредити се олесни доколку се дефинирани јасни исходи од учењето, во кои прецизно се наведени постигнувањата за кои се доделуваат кредитите.

ПОВТОРНО ПОЛАГАЊЕ ИСПИТ

На студентите кои не биле во можност да полагаат или не положили или не биле оценети за некој испит на првиот закажан датум може да им се даде можност повторно да го полагаат испитот на подоцна датум. Во случај кога се нуди повторно полагање на испитот, кандидатот се смета дека го положил или не го положил испитот, откако ќе бидат познати резултатите од повторно полагање.

ПРЕДМЕТ

Често се користи како синоним на програма или предметна единица. Проектот „Tuning“ го профати значењето на овој термин со кое се означува целосна студиска програма која води кон диплома, а предметните единици се помали единици на структурираната настава и учење во таквата програма.

ПРОФИЛ НА ДИПЛОМАТА

Опис на карактерот на студиската програма или квалификацијата. Описот ги дава главните карактеристики на програмата, кои почиваат на конкретните цели на програмата, на тоа како истата се вклопува во академската мапа на дисциплини или тематски студии и каква е нејзината релација со професионалниот свет.

Одлуката да се воведи нов профил на квалификација обично треба да е исход на процес на анализи на потребите на општеството, во комбинација со тие на конкретните предметни области, како и финансиските средства и персоналот кој треба да бидат ставени на располагање за да се воведи програмата.

РАБОТА ВО ТЕКОТ НА КУРСОТ

Работата во текот на курсот се однесува на потребните (и вообичаено оценети) активности на учење во текот на една предметна единица или модул.

РЕФЕРЕНТНИ ТОЧКИ

Непропишани индикатори кои овозможуваат споредба на студиски програми на одредено ниво и во одредена предметна област.

СТУДИСКА ПРОГРАМА

Одобрени низа модули или предметни единици признаени како дел од процесот на добивање диплома, кои треба да се дефинирани преку низа од исходи од учењето, изразени во вид на компетенции кои треба да се стекнат за да се добијат предвидените кредити.

ТЕЗА

Формално презентирани писмен извештај заснован на независно истражување/испитување/проектна работа, кој е потребен за да се додели диплома (обично за првиот или вториот степен на образование или за докторат). Може да се нарече и дисертација.

„Tuning“ ПРОЕКТ

„Tuning“ (подесување) на образовните структури во Европа е проект зад кој стојат универзитетите, а чија цел е да се понуди универзитетски приод кон споредувањето на болоњскиот процес во високообразовните институции и на нивото на предметни области. Приодот на проектот се состои од методологија за (ре-)дизајнирање, развој, споредување и вреднување на студиски програми за секој болоњски циклус. Понатаму, проектот служи како платформа за утврдување референтни точки кои почиваат на исходите од учењето, изразени како компетенции. Проектот разликува генерички и компетенции поврзани со предмети. Проектот работи на развивање дескриптори на циклусот (нивоата) за сè поголем број предметни области. Лансиран во 2000 година и поддржан финансиски и морално од страна на Европската комисија, тој денес ги опфаќа најголемиот дел од земјите-потписнички на Болоњската декларација, вклучувајќи ја и Украина, а од 2003 година Руската Федеративна Република. Споредлив проект е започнат во 2003 година во 18 земји во Централна и Јужна Америка: Тјунинг на Латинска Америка. Тој е финансиски поддржан од страна на Европска комисија, како дел од проектот Алфа.

ЦИКЛУСИ

Сите европски високообразовни квалификации се лоцирани во три циклуси. Една од целите наведени во Болоњската декларација беше „воведување на систем кој почива на два главни циклуса, додипломски и постдипломски“. Сега докторските студии се вклучени во болоњската структура и се нарекуваат трет циклус.

ПРИЛОГ БР. 3 - Упатство за начинот на пресметување на ЕКТС кредитите

**УПАТСТВО
ЗА НАЧИНОТ НА ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА ЕКТС КРЕДИТИТЕ**

Пресметка на ЕКТС кредитите се врши на следниов начин:

- 2 КРЕДИТИ одговараат на 50 часа (0+1), 12 часа вежби, 24 часа подготовка за вежби, 14 часа консултации;
- 4 КРЕДИТИ одговараат на 101 часа (1+1+1), 12 часа предавања, 24 часа вежби, 12 часа учење за предавања, 48 часа подготовка за вежби, 5 часа консултации;
- 6 КРЕДИТИ одговараат на 152 часа, (2+2+1), 24 часа предавања, 36 часа вежби, 24 часа учење за предавања, 60 часа подготовка за вежби, 8 часа консултации;
- 8 КРЕДИТИ одговараат на 202 часа, (2+2+2), 24 часа предавања, 48 часа вежби, 24 часа учење за предавања, 96 часа подготовка за вежби, 10 часа консултации.